

Bamboe: supergras!

Bamboe heeft een wat wisselend imago. Enerzijds wordt er direct gedacht aan allerlei woekerende soorten die slechts met moeite te verwijderen zijn. Anderzijds heeft bamboe iets mystieks en roept het oosterse sferen op. In de praktijk ligt de waarheid in het midden. Indien aangeplant in een Vinexwijk of in een wijk met gerenoveerde sociale woningbouw, zijn de oosterse sferen vaak ver te zoeken. Verder woekert niet alle bamboe, en van de soorten die dat wel doen, woekert slechts een klein aantal zeer sterk.

Auteur: Ronald Houtman
Foto's: Plants and Pictures

7 min. leestijd

SORTIMENT

in Nederland, België en Duitsland in grote aantallen gekweekt. Kennis over bamboe was nog niet algemeen verspreid en er werden nog weleens woekerende soorten verkocht als 'polvormig'. Dit heeft destijds niet bijgedragen aan de goede naam van bamboe. Gelukkig waren er toen al verschillende bedrijven die goede informatie en adviezen verspreidden. Deze pioniers zijn ook nu nog de specialisten op dit gebied, aangevuld met jongere bamboespecialisten.

Bloei

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: het schrikbeeld van iedere gebruiker van bamboe is bloei. Versterkt door behoorlijk wat media-aandacht is er verwarrende informatie over de bloei van bamboe verspreid. Feit is dat wanneer een bamboeplant bloeit, dit zeer veel kracht vergt van de plant, waardoor deze alle reserves zal moeten aanspreken om te overleven. Iedere bamboe zal dus sterk achteruitgaan als hij gaat bloeien. Polvormig groeiende bamboes maken geen of slechts zeer korte wortelstokken, waardoor ze nauwelijks reserves in de wortels kunnen opbouwen. Ze zullen dus vrijwel altijd sterven na de bloei. Bamboes die met wortelstokken groeien, hebben wel reserves en zullen de bloei overleven, maar ook deze planten kunnen een behoorlijke tik krijgen als ze gaan bloeien.

Het bloeien van bamboe komt trouwens niet vaak voor. Over het algemeen bloeit bamboe slechts eens in de 80 tot 120 jaar. Wel stammen de verschillende soorten oorspronkelijk af van één plant, die ooit uit Azië werd ingevoerd. Hierdoor bloeien alle in Nederland aanwezige planten, die dus uiteindelijk afstammelingen zijn van deze ene introductie, binnen een relatief korte tijd. Ze zijn genetisch namelijk allemaal ongeveer even oud. Dit maakt de impact van bloeiende bamboe beduidend groter.

De eerste soort die in de aandacht kwam doordat ze ging bloeien, was *Pseudosasa japonica*, begin jaren 80 van de vorige eeuw. De kwekers- en hovenierswereld maakte op grote schaal kennis met de bloei van bamboe en de schrik was groot. Doordat deze soort met wortelstokken groeit, hebben veel planten het uiteindelijk wel overleefd. Vervolgens was het de beurt aan de veel populairdere *Fargesia nitida* (bloei voornamelijk tussen circa 1990 en 2000) en *Fargesia murielae* (bloei voornamelijk in 1997 en 1998). Planten van deze soorten overleefden de bloei niet en de schade was aanzienlijk. Toch heeft het bloeien van deze soorten ook voordelen gehad. Kwekers konden namelijk zaden oogsten en voor een geheel nieuwe generatie bamboe zorgen. Daarbij werd meteen geselec-

teerd, waardoor er nu diverse cultivars met aantrekkelijke eigenschappen op de markt zijn.

Groeiwijze

Tijdens en vooral ook na de bloei van de bamboe is het dus belangrijk te weten of de plant polvormig of met wortelstokken groeit, maar nog belangrijker is het om dat te weten voor de toepassing van bamboe. De soorten en cultivars die met wortelstokken groeien, zullen immers op de plantplaats in toom gehouden moeten worden – tenzij het de bedoeling is dat ze gaan woekeren, natuurlijk. Hiervoor zijn allerlei bamboebarrières te koop. Deze zijn veelal gemaakt van HDPE, *high density polyethylene*, een zeer sterke kunststof. In het verleden werd wel aanbevolen om de planten in een grote (specie)kuip te planten. Dit moet echter worden afgeraden. Het plastic is te zacht en de wortelstok van de bamboe zal de wand van de kuip doen scheuren. Uiteraard kan een barrière ook bestaan uit beton of water. Toch heeft het toepassen van wortelstokvormende bamboe ook voordelen. Zo zijn de planten zeer geschikt om grotere vakken te vullen en ook op A-locaties, bijvoorbeeld in grote plantenbakken en dergelijke, kunnen ze zeer fraai zijn.

De polvormig groeiende bamboe heeft, soms ten onrechte, een betere naam. Natuurlijk, de planten woekeren niet en blijven dus veel beter staan op de plaats waar ze zijn geplant. Dit maakt ze wel minder geschikt voor vakbeplanting en ze zullen dus vaker in groepen of als solitair worden toegepast. Hoewel ze polvormig worden genoemd, vormen ook deze planten (zeer) korte wortelstokken, die daarmee de 'pol' vormen. Deze groep is beduidend kleiner dan de groep met wortelstokken groeiende bamboe, maar een van de bekendste geslachten behoort hier wel toe: *Fargesia*.

Polvormig groeiende bamboe

Van deze groep wordt *Fargesia* veruit het meest gekweekt en toegepast. *Fargesia* kan goed worden toegepast als haag. De bekendste soorten zijn *F. murielae* en *F. nitida*. Maar ook cultivars van *F. robusta* en hybriden tussen verschillende soorten zijn aan te bevelen. Met name dankzij de bloei van *Fargesia* is er een behoorlijke hoeveelheid goede cultivars ontstaan. De cultivars van *F. murielae* zijn minder aan te bevelen; deze zijn minder groei-krachtig en wat (ziekte)gevoeliger dan andere *Fargesia*. Maar cultivars van *F. nitida*, bijvoorbeeld 'Pillar' en 'Volcano', zijn wel aan te bevelen. 'Pillar' groeit op jonge leeftijd vrij strak omhoog, maar zal later breder worden, met sierlijk overhangende halmen. Zowel 'Pillar' als 'Volcano' kan meer dan 3 meter hoog worden en ongeveer even breed.

Binnen de grote en veelzijdige familie van de grassen (*Poaceae*) is bamboe een van de onderfamilies (*Bambusoideae*). De planten wijken af van alle andere grassen doordat de stengels (deels) verhouten. Daardoor kan bamboe veel hoger groeien dan andere grassoorten. Verschillende in de lage landen gekweekte bamboesoorten kunnen een hoogte van meer dan vier meter bereiken. Recordhouder zijn echter de soorten van het geslacht *Bambusa*, die in de natuur meer dan 30 meter hoog kunnen worden! Met recht supergras, dus.

Vanaf midden jaren 70 van de vorige eeuw steeg de populariteit sterk. De planten werden vooral

Dit maakt ze wel minder geschikt voor vakbeplanting en ze zullen dus vaker in groepen of als solitair worden toegepast

'Volcano' heeft frisgroen blad, wat leuk contrasteert met de dunne, donkerdere halmen. Ook een oudere cultivar als 'Nymphenburg' is aan te bevelen. Bij *F. robusta* is de cultivar 'Campbell' onbetwist de te kiezen plant. De plant groeit compact, is sterk en prima winterhard en kan moeiteloos een dichte haag vormen. Een zeer winterharde en eveneens niet al te hoog groeiende soort is *F. rufa*. Deze plant heeft behoorlijk overhangende halmen met glanzend groene bladeren. Hij is vooral geschikt voor brede hagen of in kleine groepen. *Fargesia* heeft ook een aantal hybriden, waarvan de ouders al dan niet bekend zijn. De relatief nieuwe 'Jiuzhaigou 1' is een sterke, opgaand groeiende bamboe die een dichte struik vormt tot circa 3 meter hoogte. De halmen hebben een roodachtige tint, wat vooral in de zon mooi opvalt. De ouders

van deze uit China afkomstige hybride zijn niet bekend. Wel bekend is dat *F. 'Viking'* en *F. 'Winter Joy'* ontstonden uit kruisingen tussen *F. murielae* en *F. nitida*. Qua sier- en gebruikswaarde zijn deze te vergelijken met o.a. 'Volcano'. Naast *Fargesia* is *Chusquea coleou* de enige andere enigszins bekende polvormig groeiende bamboe. In tegenstelling tot alle andere bamboe in cultuur komt *Chusquea* niet uit Azië, maar uit het zuiden van Chili en het zuidwesten van Argentinië. Het is een forse, polvormig groeiende bamboe die circa 4 meter hoog kan worden. De halmen zijn op de knopen steeds sterk vertakt, waardoor er allemaal kleine 'bosjes' kortere halmen lijken te groeien. Het blad is donkergroen en de winterhardheid is redelijk tot goed.

Phyllostachys aureosulcata 'Aureocaulis'

Phyllostachys aureosulcata 'Spectabilis'

Bloei van *Fargesia nitida*.

Fargesia 'Winter Joy'

Hoge bamboe met wortelstokken

Er wordt hier bewust gekozen voor de omschrijving 'bamboe met wortelstokken' en niet 'woekerende bamboe'. Er is namelijk een behoorlijk verschil in de mate van woekeren tussen de diverse soorten. Zo woekeren een aantal soorten van *Phyllostachys* niet erg sterk en groeien ze bijna polvormig. De meest in het oog springende soort is *P. aureosulcata*. Het is een hoog opgroeiende

bamboe met stevige, dikke groene halmen, waarvan het afgeplatte deel (de sulcus) geel is. Hij kan meer dan 6 meter hoog worden. Twee cultivars van deze soort, 'Aureocaulis' en 'Spectabilis', zijn ronduit spectaculaire planten. Bij 'Aureocaulis' zijn de halmen geheel donkergeel en bij 'Spectabilis' is de afgeplatte zijde van de halmen groen. De combinatie van de donkergele halmen met de frisgroene bladeren is erg fraai en gewild. De planten worden

als solitair of als hoge haag toegepast.

Een soort met een dichte groeiwijze is *P. bissetii*. Deze bamboe kan meer dan 5 meter hoog worden en heeft donkergroene bladeren, die later in het seizoen wat lichter kleuren. *F. bissetii* behoort tot de meest winterharde bamboes.

Phyllostachys vivax is waarschijnlijk de soort die in Nederland het grootst kan worden. De halmen kunnen meer dan 10 meter hoog worden en een doorsnede van meer dan 6 cm hebben. Bij deze soort zijn de halmen lichtgroen. Bij de cultivar 'Aureocaulis' zijn de halmen geel en soms groen gestreept. *P. vivax* is redelijk tot goed winterhard. De mooie *P. nigra* wordt vaak verkocht als winterharde bamboe in combinatie met *P. aureosulcata* 'Aureocaulis' of 'Spectabilis'. Helaas is *P. nigra*, met de bijna zwarte halmen, beduidend minder winterhard. De plant kan dan ook het beste beperkt worden toegepast, op meer beschutte locaties. De cultivar 'Boryana' heeft groene halmen die bruin gevlekt zijn. Het is wel aan te bevelen een wortelbegrenzer te gebruiken als *Phyllostachys* wordt toegepast.

Lagere bamboe met wortelstokken

Beduidend lager groeiend, maar ook aanzienlijk sterker woekierend zijn de lager groeiende *Hibanobambusa*, *Pleioblastus*, *Sasa* en *Shibataea*. De bekendste hiervan, *Pleioblastus*, vormt over het algemeen vrij lage planten, gewoonlijk tussen 1 en 2 meter hoogte en beduidend breder. Met dunne halmen worden dichte, bossige planten gevormd. Naast de groenbladige *P. chino* zijn er verschillende fraaie bontbladige vormen. 'Elegantissimus' heeft groene bladeren die wit gestreept zijn. Bij 'Tsuboi' zijn de bladeren eveneens wit gestreept, maar hier is de verhouding groen/wit ongeveer fiftyfifty. Dit geeft 'Tsuboi' een veel lichtere en frissere uitstraling. *P. auricomus* heeft sterk geel gestreept blad. Deze plant is ideaal om te gebruiken op plaatsen die wat meer uitgelicht moeten worden en waar woekeren geen probleem is.

Sasa heeft de naam sterk te woekeren. En dat doen ze dus ook. Toch hebben deze grootbladige bamboes hun charme. Ook deze worden niet veel hoger dan een meter of 2 en kunnen een tropische uitstraling aan een opplant geven. *S. kurilensis* is de aan te bevelen soort. Het donkergroene blad glanst mooi en de plant is zeer winterhard. *Hibanobambusa tranquillans* groeit eveneens uit tot ruim 2 meter hoogte. De vrij lange, smalle bladeren maken deze bamboe erg sierlijk. De donkergroene bladeren van de cultivar 'Shiroshima' zijn roomkleurig gestreept. Met een uiteindelijke hoogte van circa 1,5 meter is *Shibataea kumasasa*

Phyllostachys nigra 'Boryana'

Pleioblastus chino 'Tsuboi'

Shibataea kumasasa

een van de laagste van allemaal. Het opvallendste kenmerk van deze soort is het relatief korte en brede blad. Hierdoor is de plant goed te combineren met meer fijnbladige planten. Bij toepassing van deze lager blijvende bamboe met wortelstok-

ken is het noodzakelijk een wortelbegrenzer te plaatsen. Dit voorkomt later veel problemen, want het aanplanten van een bamboe is veel gemakkelijker dan het weghalen van woekerende bamboe.

Toepassing

Bamboe is veelzijdig. Met name de polvormig groeiende soorten en cultivars zijn geschikt om als (brede) haag toe te passen. Dit kan een welkome afwisseling zijn, om eens iets anders dan haagconiferen of (haag)beuken te gebruiken. Het groenblijvende karakter van bamboe is daarbij een voordeel. Dezelfde polvormig groeiende bamboe kan ook prima in (kleine) groepen of als solitair worden gebruikt. In dergelijke toepassingen komen de sierlijk overhangende halmen van diverse soorten en cultivars fraai tot hun recht.

De wortelstokvormende soorten en cultivars zijn iets minder geschikt om als haag toe te passen, hoewel de planten door het gebruik van wortelbegrenzers prima in toom gehouden kunnen worden. De hoger groeiende soorten en cultivars kunnen zeer fraai als solitair of in groepen worden toegepast. Ze passen goed in tuinontwerpen die onder moderne architectuur ontworpen gebouwen moeten ondersteunen. De verschillende cultivars bieden voldoende keuze in kleuren van de halmen en loof. De lagere soorten en cultivars zijn bij uitstek vakbepalers. Ook hier geldt dat de planten met wortelbegrenzers goed in toom te houden zijn en zelfs als haag toe te passen zijn.

Bamboe houdt over het algemeen van voedzame, goed doorlatende grond. De meeste soorten en cultivars groeien prima in de zon en halfschaduw; diverse gedijen ook goed in de schaduw. Dit zijn o.a. *Chusquea coleou*, *Fargesia robusta*, *Sasa kurilensis* en *Shibataea kumasasa*.

Bamboe is dus veelzijdig, niet al te moeilijk in gebruik en heeft een hoge sier- en vooral beleevingswaarde. De 'nadelen' berusten vaak op angst voor het woekeren en zijn relatief eenvoudig met wortelbegrenzers te voorkomen. Bamboe is dus met recht supergras!

Ronald Houtman

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6635